

Fiche 4: Mededeling actieve inclusie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten

1. Algemene gegevens

Voorstel: Mededeling over een aanbeveling van de Commissie inzake de actieve inclusie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten

Datum Commissiedocument: 8 oktober 2008

Nr. Commissiedocument : COM (2008) 639 def

Pre-lex: http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=197463

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board: SEC(2008) 2590

Behandelingstraject Raad: Er zullen conclusies op basis van de aanbeveling opgesteld worden. Deze zullen naar verwachting in december 2008 in de Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken aangenomen worden

Eerstverantwoordelijk ministerie: SZW

2. Essentie voorstel

De EG ondersteunt nationale inspanningen om armoede en sociale exclusie te bestrijden. De Europese Commissie heeft een reeks gemeenschappelijke beginselen voorgesteld om de EG-lidstaten aan te moedigen hun beleid op het gebied van actieve integratie op deze beginselen te baseren om zo hun inspanningen ter bestrijding van de sociale uitsluiting en de uitsluiting van de arbeidsmarkt op te voeren. De aanbeveling is gebaseerd op drie sleutelementen: zorgen voor passende inkomenssteun, bevorderen van inclusieve arbeidsmarkten en verschaffen van toegang tot hoogwaardige diensten. De nationale regeringen zullen worden aangemoedigd om hun beleid voor "actieve inclusie" op deze gemeenschappelijke beginselen te baseren om zo hun inspanningen ter bestrijding van de sociale uitsluiting en de uitsluiting van de arbeidsmarkt op te voeren.

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

Nee. De aanbeveling valt binnen het kader van de open coördinatiemethode waarbij de lidstaten de verantwoordelijkheid hebben voor hun eigen beleid. Dit is conform de verantwoordelijkheids-verdeling van het Verdrag. Lidstaten worden opgeroepen hun beleid voor "actieve integratie" op gemeenschappelijke beginselen te baseren om zo hun inspanningen ter bestrijding van de sociale uitsluiting en de uitsluiting van de arbeidsmarkt op te voeren. De Commissie coördineert hierbij via de open coördinatie methode de uitwisseling van kennis en ervaring van de lidstaten. In de aanbeveling is aangegeven dat lidstaten de vrijheid hebben om het niveau van inkomensondersteuning te bepalen en een beleidsstrategie te bepalen.

Financiële gevolgen: Er zijn geen directe financiële consequenties van deze mededeling. De mededeling van de Commissie sluit nauw aan bij de prioriteiten van het Nederlandse kabinet. Indien het voorstel budgettaire gevolgen heeft, zullen deze worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement (SZW), conform de regels van de budgetdiscipline.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland steunt het voornemen om actieve integratie binnen het bestaande proces van open coördinatie voor sociale bescherming en sociale inclusie te behandelen. De methode behelst dat het beleid op het terrein van werkgelegenheid en sociale insluiting primair aan de lidstaten is en dat op Europees niveau sprake is van ondersteuning en aanvulling. De genoemde gemeenschappelijke beginselen zullen meer handen en voeten geven aan het bestaande open coördinatieproces. Nederland zal hierbij wel opletten dat de gemeenschappelijke beginselen ruimte laten voor de Nederlandse systematiek.

Nadruk op werk

De aandacht van de Europese Commissie voor actieve integratie sluit nauw aan bij de prioriteiten van het Nederlandse kabinet. Nederland benadrukt hierbij in de eerste plaats het belang van werk. Deelname aan het arbeidsproces stelt mensen in staat in hun eigen inkomen te voorzien. Betaald werk is bovendien de meest effectieve en duurzame manier om armoede te bestrijden. Werk biedt mensen de gelegenheid hun talenten te ontplooien en verder te ontwikkelen, bevordert de integratie, biedt sociale contacten en betreft mensen bij de samenleving. Daarnaast is het door de vergrijzing en ontgroening en door de aantrekkende economie noodzakelijk dat meer mensen aan het werk gaan. Het stimuleren van een grotere arbeidsdeelname van alle bevolkingsgroepen, inclusief degenen die het verst van de arbeidsmarkt af staan, heeft daarom voor het kabinet hoge prioriteit.

Nederland erkent dat hierbij een evenwichtige beleidsmix nodig is die gaat van toegang tot de arbeidsmarkt tot training, prikkels tot werk, inkomensondersteuning voor diegenen die niet kunnen werken en toegang tot bepaalde sociale voorzieningen. Vaak ondervinden mensen immers meerdere belemmeringen. Om ervoor te zorgen dat er een goede match is tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zal het vaak nodig zijn dat mensen zich bij-, om- of opscholen. Nederland wijst er echter op dat de elementen van deze beleidsmix al onderdeel zijn van de werkgelegenheidsrichtsnoeren in het kader van de Lissabonstrategie. Bij de toepassing van de beginselen moet de transparantie van het coördinatie-instrumentarium worden bewaakt en een grote rapportage-last worden voorkomen.

Minimuminkomensregelingen

De Commissie stelt dat de doeltreffendheid van de minimuminkomensregelingen niet alleen wordt bepaald door het bedrag van de uitkeringen maar ook door hun specifieke opzet en verstrekkingsovereenkomsten. In de voorgestelde aanbeveling herbevestigt de Commissie elementen uit de bestaande aanbeveling uit 1992 (92/441/EEG) over inkomenssteun. De voornaamste onderdelen hieruit zijn het erkennen dat mensen een fundamenteel recht hebben op inkomsten en prestaties die toereikend zijn om een menswaardig bestaan te leiden, dat dit recht erkend wordt onder voorbehoud van algemene beginselen en dat dit recht wordt toegepast volgens praktische richtsnoeren. Voor Nederland is van belang dat de bepaling van de hoogte en de indexatie van het minimuminkomen uiteraard een nationale verantwoordelijkheid dient te blijven. Voorop blijft staan dat deelname aan het arbeidsproces mensen in staat stelt in hun eigen inkomen te voorzien.

Sociale diensten van algemeen belang

Nederland kan instemmen met de door de Commissie gesignaleerde noodzaak om toereikende sociale ondersteuning te bieden – o.a. in de sfeer van kinderopvang, huisvesting en zorg voor chronisch zieken – aan mensen die het meest van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten. Aldus kunnen de kansen van deze mensen op re-integratie in het arbeidsproces verbeterd worden. Sociale diensten (van algemeen belang) vervullen een nuttige functie bij (re-)integratie in de maatschappij en in het arbeidsproces, het vergroten van verdien capaciteit en het terugdringen van uitkeringsafhankelijkheid en armoede. Het effect van deze diensten kan worden versterkt door de toegankelijkheid en kwaliteit ervan te waarborgen.

Wat betreft de nadere invulling van de ‘geïntegreerde aanpak van actieve inclusie op grond van gemeenschappelijke beginselen’ voor sociale diensten wil Nederland de volgende kanttekeningen plaatsen:

- Het subsidiariteitsbeginsel op het gebied van ‘diensten van algemeen belang’ - zoals belichaamd in het Protocol inzake diensten van algemeen (economisch) belang bij het Verdrag van Lissabon van december 2007 - dient ten volle gerespecteerd te worden.
Het vaststellen en de wijze van organiseren van diensten van algemeen (economisch) belang ook in de sociale sector, zijn een zaak van nationale (en lagere) overheden.

- ‘Sociale diensten van algemeen belang’ als op zichzelf staande categorie is niet voldoende onderscheidend. Het relevante onderscheid is tussen, enerzijds, ‘diensten van algemeen belang’ (nader te differentiëren naar diensten van economische en níet-economische aard) en, anderzijds, commerciële diensten.
- Ingestemd kan worden met gemeenschappelijke beginselen voor kwalitatief goede en toegankelijke sociale diensten.
- Nederland heeft zwaarwegende reserves tegenover de ambitie van de Commissie om de implementatie van de gemeenschappelijke beginselen voor sociale diensten in de Lidstaten op EU-niveau te coördineren en monitoren. Voorkomen moet worden dat de Lidstaten met een extra rapportageverplichting belast worden.
- Mede om deze reden heeft Nederland zwaarwegende reserves tegenover - eventuele - voornemens om op EU-niveau indicatoren voor ‘kwaliteit’ en ‘toegankelijkheid’ van sociale diensten te ontwikkelen.

